

A MUNKÁSEMBER BÚTORA.

Okvetlenül rossz és csúnya bútort vásároljon a szegény ember és csak a jómódúak juthassanak szolid és ízléses lakásberendezéshez?

Hát bizony félig-meddig így áll a dolog. A szegény ember rendszeren részletfizetésre vásárol, nagy gyári raktárakban, ahol nem ritkán a hazai és bécsi bútorgyártás alja fitogtatja összelopkodott, célszerűtlen, gyorsan romló formáit. S mit kap a szegény ember az ilyen helyeken? Nem ám olyan bútort, amely foglalkozásához, életrendjéhez illik, hanem jómódú házakban látható bútorok rossz kivitelű, elnagyolt másolatait. *A szegény ember bútorai manap csakis abban különbözik a gazdagétól, hogy rosszabb.* Stílusa, formái, cicomái ugyanazok, csak silányabb a kivitele, csak az anyaga romlandóbb. Ebből az a paradoxonnak látszó igazság következik, hogy a szegény ember bútorai *drágább* a gazdagénál. És sokáig senki sem törődött ezzel a szomorú állapottal, amely nemcsak gazdaságilag sújtja a szegény embert, hanem erkölcsileg is. Pedig ez sem megvetendő momentum. A rossz anyagból durván, csak külsőségeiben utánzott bútor az üres úrhatnámkodás hangulatát terjeszti maga körül, amely temérdek hiábavaló cicomát követel meg, hiú cafrangót, a gazdagabb lakásberendezés kasirozott díszzeit. Csupa utánzása egy vagyonosabb osztály környezetének, hívogatás az urhatnámokra, a szolid élettől való elvonás; a külsőségekben való tetszelgés hangulata szállja meg a szegény embert az ilyen környezetben. A tulajdon otthonában nincs otthon: egy idegen osztály miliójébe szorul, amely folyton kihivogatja életrendjéből. Lehet-e ez kellemes vagy hasznos hatással életére?

Két évvel ezelőtt az *Országos Iparegyesület*, egy magyar iparos bőkezűségéből próbált ezen a visszasságon segíteni. Akkor díjat tűztek ki egy olcsó lakásberendezésre. De azóta nem tudunk ilyen akcióról újabb adatokat. Ezen a télen végre az osztrák császári Hof-titeltaxfondból pályázatot hirdetett a bécsi iparművészeti múzeum, első sorban egy munkás lakásberendezésére, azután egyszerű és olcsó porcellán-, üveg- és kamuka asztali készletre. A pályázat eredménynyel járt s még karácsony előtt kiosztották a díjakat és kiállították az összes versenymunkákat.

A verseny közelről érdekel minket, mert a szegény embernek való bútor nálunk is épp oly szükséglet, akárcsak Bécsben. Ezért érdemesnek tartjuk e pályázat rövid bemutatását.

A bécsi iparművészeti kiállításból.

FAJENCE-VÁZÁK ○○○○○○
○○○○○○○ A TEPLITZI
AGYAGIPARISKOLÁBÓL.

○○○○○ VIZKAGYLÓ ○○○○○
DOMBORÍTOTT VÖRÖSRÉZBŐL.
○○○ KLIMT G.-TŐL. ○○○○

(A Kunst und Kunsthandwerkéből.)

A becsi iparművészeti kiállításból.

ÓRA ÉS TÜKÖRKERET
DOMBORÍTOTT ○○○○
○○○ RÉZLEMEZBŐL.

KÉSZÍTETTE ○○○○
○○○ KLIMT GYÖRGY.

(A Kunst und Kunsthandwerkéből.)

Négy feladatot tűzött ki a múzeum. Kivánt egy családost munkásnak való lakásberendezést, amelynek előállítási ára, a mosdóedényeket is beleértve, ne tegyen ki 300 koronánál többet. A pályázók kötelesek, jutalmazás esetén, egy év alatt kívánatra legalább húsz ilyen lakásberendezést az említett áron előállítani. Az első díj 2000, a második 800 korona.

A második feladat egy tizenkét személyre való porcellán- vagy fayence-készlet, egyszerű háztartás számára. Az első díj 400, a második 150 korona.

A harmadik feladat az előbbihez tartozó pohárkészlet, 400 korona első, — és 150 korona második díjjal.

Vége a negyedik: kamuka asztalkészlet tizenkét személyre, az első díj itt is 400, — a második 150 korona.

A legérdekesebbek az első feladat megoldásáért versenyző kész munkák és tervek. Tizenkét kész munkásszoba sorakozott egymás mellé, a legkülönbébb változatokban, a legtöbbje modern ízlésben, bár akad például a cseh parasztstílust utánozó munka is. Mások a bécsi szecesszionisták kötelékébe tartozó tervelők munkáit iparkodtak követni, az árhoz mértén egyszerűsítve azokat. Régi formákkal ritkábban találkozunk: szolid, gyakran eredeti színében meghagyott, pácolt faanyag és egyszerű vas vagy sárgarézveret, a székeknél egyszínű bőr vagy szalmafonat. Teljes bútorzatról levén szó, majdnem minden pályázó egy asztal, egy mosdószekrény, három-négy szék, két ágy, két éjjeli-szekrény, egy-két ruhaszekrény, esetleg egy pamlagból állította össze a berendezést.

Nem állíthatnók, hogy a pályázók legnagyobb része csakugyan olyan bútort tervelt, amely munkáslakásba való. Legtöbbje olcsó és szolid munkára gondolhatott, kevésbé arra, hogy e bútorokkal a munkásember életviszonyainak megfelelő holmit adjon. Innen van, hogy egyik-másik pályamű emlékeztet egyszerű előszobabútorra, más meg a polgári nyárilakások berendezésére. Teljesen megfelelőnek mi is azt a tervezetet tartjuk, amelynek a zsüri az első díjat ítélte: Sumetzberger Károlyét. Ez a fiatal műipariskolai növendék közvetlenebbül fogta fel a feladatát, mint versenytársai: vörösre pácolt bútorai szilárdság, szerkezeti ötletek és kényelem dolgában jóval felülmulják a többiét. Csupa egyszerűség, csupa egyenes vonal. Szerkezeti ötletei közül felemlítjük azt a fogását, hogy a szék-támla három léccet levezeti egészen a hátsó két láb alsó kötéséig, ami erőt és szilárdságot kölcsönöz a székeknek. Minden arány megállapításánál gondosan tekintettel volt a használhatóság és a célszerűség követelményeire s bár berendezése olcsó (140 frt), egyszerűsége ellenére is frissen hat és éppen nem érezni meg rajta azt a környőrületet kívánó szinte pauperista hangulatot, amely egynémely versenytársa bútorain megérzik.

Van bútor, amely emlékeztet az újabb bécsi építészeti formákra: ilyen Pospischil munkája, ahol például a szekrény pilonszerűen keskenyedik fölfelé. Járay és Niedermayer viaszolt szilfából készült lakberendezéseiket egyenesen futó, párhuzamosan mélyített vonalakkal, egy-egy nagy kör vagy fűrtszerűen csoportosított kisebb körök domború vagy homorú alkalmazásával díszítik. Az előbbi patinátlan vasverete s az utóbbinak sárgarézverete talán mégis kissé szegényes. Egy pályázó nagyon furfangosan kombinálta az ágyat a pamlaggal, sőt a két ágy közt még lehet nyitni egy gyermek-ágyat is. Még a szekrény is összerakható, úgy hogy az ötletes, de művészi ízlést nélkülöző berendezés azt a gondolatot kelti bennünk, hogy a lakója egy szép napon „összerakja“ az egész bútorzatot s hóna alatt elviszi egy jobb hazába.

Porcellán vagy fayence-készlet kevés érkezett, a tiz pályázó közül egy sem küldött olyan munkát, amely első díjra érdemes lett volna. Szép és célszerű az üveggészlet-pályázat első nyertesének, Kolo Mosernek munkája, amely Bakalowitsnál készült. Újszerű üde formák, olyan üvegek, amelyek szilárdan állanak. A hat személyre való készletnek ára 18 frt. Az utolsó pályázatra, amely kamuka-asztalkendő készletet kívánt, harminc-

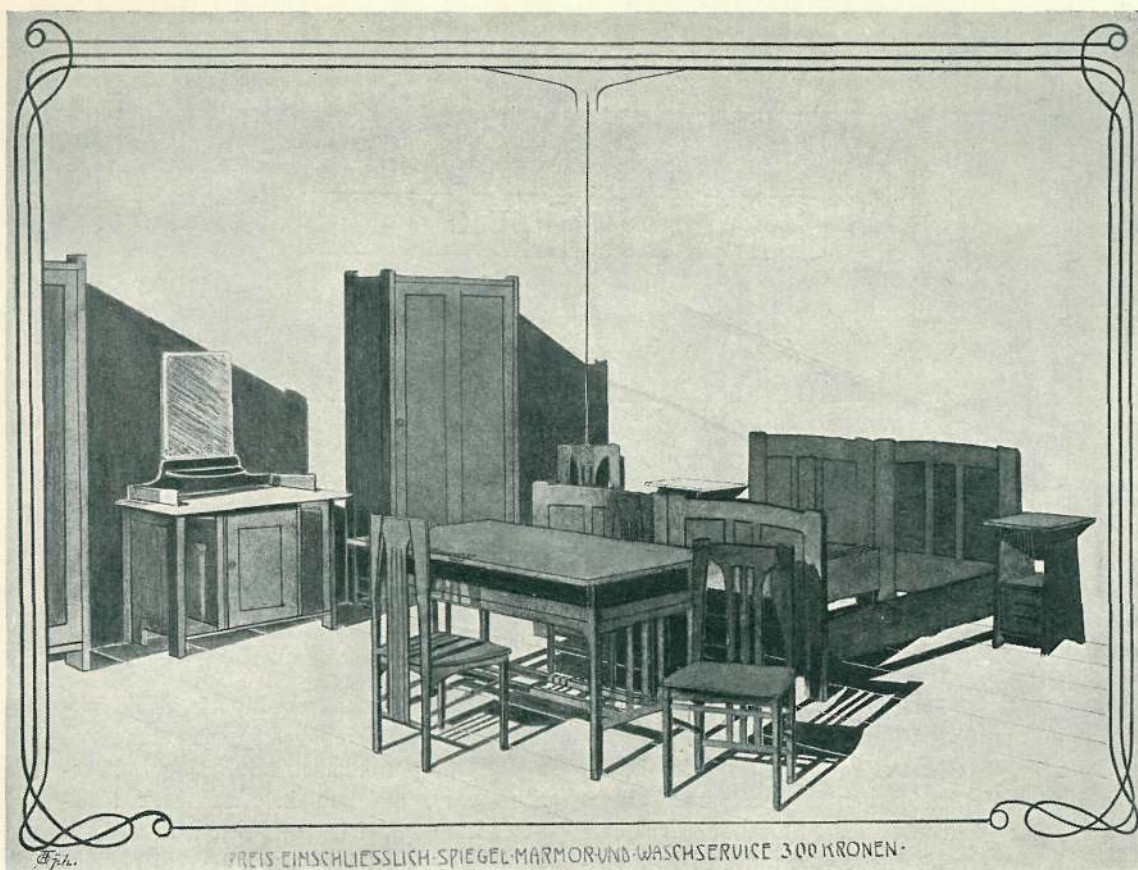
kilenc pályamű érkezett. Értékük nagyon vegyes, igen sok köztük a külföldi minták utánzata. A legtöbbje stilizált virágmotivummal díszíti a szegélyt, a főszerepet a mák, hóvirág, napraforgó, a bürök ernyője játszsza, van közte egy meglehetősen sikerült paradicsom-madár ornamentumos lepel is. A stilizált virágornamentumokon megérik, hogy többnyire nem egyenest vászonszövés számára készültek, hanem papíron való tervelgetés gyümölcsei, a tervelő pedig ritkán gondolt arra, hogy motivumait majd szőni kell. Innen van, hogy sok díszítmény szinte elválk anyagától és tapéta vagy bőr után kívánkozik. Az első díjat Benesch J., a másodikat Pillis M. nyerte el.

Az egész pályázat, minden tagadhatatlan sikere ellenére, azt a benyomást kelti, hogy a munkáslakás karakterével kevés tervelő számolt le. Ezen nem csodálkozhatunk, hisz egészen új feladatról volt szó. A pályázat, mint ilyen, nagyjelentőségű s szociális szempontból különösen fontos. Ezt a kezdeményezést valószínűleg további munkálatokkal fogja folytatni az osztrák műipar s mi előre sejtjük, hogy Bécsnek ismét lesz mit importálnia Magyarországra. Okos dolog volna tehát, ezt a várható mozgalmat megelőzni s nálunk is megkísérteni a bécsi problema megoldását. Azt hisszük, hogy tervelőink készen várnák ezt a feladatot s jó munkákkal honorálnák azt, aki e szép és fontos célra áldozni kész volna.

Lyka Károly.

A 300 koronás munkásszobákra kürt pályázat Bécsben.

PREIS EINSCHLIESSLICH SPIEGEL-MARMOR-UND WASCHE-SERVICE 300 KRONEN.

AZ I. 2000 KORONÁS ELSŐ DIJAL KITÜNTETETT PÁLYAMŰ, SUMETZBERGER KÁROLYTÓL.

A II. 800 KORONÁVAL KITÜNTETETT PÁLYAMŰ, JÁRAY ZSIGMONDTÓL.